

## Nr 474.

Godkänd av första kammaren den 11 juni 1937.

Godkänd av andra kammaren den 11 juni 1937.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. m. jämte i ämnet väckta motioner.*

(Statsutskottets utlåtande nr 200.)

## Till KONUNGEN.

I propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln, innefattande anslagen till finansdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 56) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1937/1938 beräkna ett förslagsanslag av 8,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 19 februari 1937 dagtecknad proposition, nr 196, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

*dels* medgiva, att provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst må i huvudsak efter av departementschefen föreslagna grunder under budgetåret 1937/1938 utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

*dels* till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1937/1938 anvisa såsom förslagsanslag

under andra huvudtiteln.....	kronor	320,000
» tredje » .....	»	48,000
» fjärde » .....	»	2,290,000
» femte » .....	»	1,640,000
» sjätte » .....	»	50,000
» sjunde » .....	»	1,110,000
» nionde » .....	»	210,000
» tionde » .....	»	390,000;

*dels ock* besluta, att utgifterna för den provisoriska avlöningsförstärkningen skola bestridas:

beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken och statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets utgifter i övrigt bestridas,

beträffande befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-,

bro- och vägtrafikinspektion och vid vägorganisationen i länen från statens automobilskattemedelsfond,

beträffande befattningshavare vid stuteriväsendet från stuteriväsendets fond,

beträffande befattningshavare vid försäkringsinspektionen från försäkringsinspektionens fond, samt

i fråga om andra befattningshavare från de anslag i riksstaten, som äro avsedda för provisorisk avlöningsförstärkning.

Vidare har Kungl. Maj:t i en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 280, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare vid folkskoleväsendet må efter vad chefen för ecklesiastikdepartementet i statsrådsprotokollet förordat under budgetåret 1937/1938 utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

dels ock å riksstaten för budgetåret 1937/1938 under åttonde huvudtiteln anvisa

a) till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst ett förslagsanslag av 549,000 kronor.

b) till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare vid folkskoleväsendet ett förslagsanslag av 2,930,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hava väckts bl. a. följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, I: 229 och II: 451, i vilka hemställts, att en sådan omläggning av den föreslagna provisoriska avlöningsförstärkningen åt vissa befattningshavare i statens tjänst måtte vidtagas, att denna icke kommer att inrymma lönetillägg efter barnantal;

dels två likalydande motioner, I: 236 och II: 463, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den föreslagna provisoriska avlöningsförstärkningen åt vissa befattningshavare i statens tjänst skall utgå med ett fast belopp av 180 kronor per år i 1—4 och 240 kronor per år i övriga lönegrader;

dels motionen I: 237, i vilken hemställts, att riksdagen måtte utforma tillämpningsbestämmelserna om den provisoriska löneförstärkningen så att den kommer att omfatta även den personal vid statens sinnessjukhus, som avlönas enligt av medicinalstyrelsen fastställd löneplan för extra ordinarie personal vid statens sinnessjukhus (de s. k. ekonomisterna);

dels motionen II: 462, i vilken hemställts, att riksdagen må besluta, att provisorisk avlöningsförstärkning åt befattningshavare i statens tjänst må under budgetåret 1937/1938 utgå enligt följande grunder:

a) till befattningshavare med reglerad avlöning enligt vid kommunikationsverken och allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementen, med 300 kronor per år till befattningshavare, som åtnjuter avlöning enligt löneklasserna 5—12, och med 240 kronor per år till annan befattningshavare,

b) till befattningshavare med reglerad avlöning enligt andra än under a) angivna avlöningsreglementen med belopp som i anslutning till avlöningsbeloppet i innehavande löneklass svarar mot vad under a) sägs,

c) till annan befattningshavare med belopp som i förhållande till utgående avlöning motsvarar vad som under a) sägs, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, samt

d) att till befattningshavare, som i samband med enskild järvägs eller bandels övertagande av staten övergått i statstjänst, provisorisk avlöningsförstärkning utgår i enlighet med vad under a) sägs, och skall i samband härmed minskning icke ske i eventuellt utgående personligt lönetillägg;

dels motionen II: 465, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förslaget angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst, att löneförstärkning utgår med 396 kronor i löneklasserna 1—10 och med dem i fråga om lönebelopp jämställda befattningshavare, samt att för högre avlönade befattningshavare löneförstärkningen successivt minskas till belopp, som föreslagits i propositionen, med hänsyn tagen till att barn tilläggen inarbetats i de fasta lönetilläggen;

dels motionen II: 466, i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta, att Kungl. Maj:ts förslag om särskilda barn tillägg åt statstjänarna avslås samt att det fasta lönetillägget för löneklasserna 1—12 höjes från föreslagna 180 kronor per år till 300 kronor, för löneklasserna 13—16 från 120 kronor till 240 kronor per år samt för övriga löneklasser 120 kronor per år;

dels ock motionen II: 558 i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den föreslagna provisoriska avlöningsförstärkningen skall utgå med ett fast belopp av 240 kronor per år och befattningshavare.

Riksdagen har avsett sig böra medgiva, att vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. under nästa budgetår beredas provisorisk avlöningsförstärkning.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle dylik förstärkning utgå dels såsom särskilda för olika löneklasser bestämda lönetillägg, dels såsom lönetillägg efter barnantal.

Såvitt angår förstnämnda lönetillägg, har riksdagen i huvudsak kunnat ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag. Sådana tillägg böra även enligt riksdagens mening utgå allenast inom de områden Kungl. Maj:t angivit samt differentieras sålunda, att anställningshavare med de absolut taget lägsta lönebeloppen i främsta rummet bliva tillgodosedda genom desamma. Givetvis bör befattningshavare tillkommande personligt lönetillägg icke på grund av det nu ifrågavarande tillägget undergå någon minskning. Till frågan om tilläggens storlek återkommer riksdagen i det följande.

Kungl. Maj:ts förslag om lönetillägg efter barnantal sammanhänger, såsom jämväl i propositionen nr 196 framhållits, med det stora problemkomplexet om det allmännas möjligheter över huvud att främja familjebildningen m. m. och berör allenast en del av den betydelsefulla frågan om en utjämning av de olika ekonomiska villkoren för försörjningspliktiga och andra. Enligt riksdagens mening bör sistnämnda spörsmål upptagas till övervägande — fristående från frågan om utformningen av olika lönesystem — i ett sammanhang och därvid behandlas med hänsyn till befolkningen i dess helhet. Huruvida differentiering av statstjänstemännens löner efter försörjningsplikt

bör utgöra en vid löneavvägningen inom det statliga lönesystemet grundläggande princip, kan från denna utgångspunkt icke nu bedömas.

Emellertid får riksdagen erinra, att vid bestämmandet av gällande grunder för dyrtidstilläggen hänsyn tagits till befattningshavare med barnrika familjer i så måtto, att dessa tillerkänts rätt till barntillägg med ett belopp av 4 kronor vid de reglerade verken och 5 kronor vid de oreglerade verken, allt för månad och barn under 16 års ålder. Den ställning riksdagen i det föregående intagit i principfrågan om lönernas differentiering efter försörjningsplikt, har icke syntts riksdagen utgöra hinder för att en omprövning i förevarande sammanhang företages av sagda, inom det supplementära dyrtidstilläggets ram redan nu efter barnantal utgående belopp. Riksdagen har funnit skäligt, att befattningshavare med försörjningsplikt mot barn i nuvarande läge beredes viss lättnad genom höjning av sagda belopp, och har ansett sådan höjning böra ske med 5 kronor för månad och barn. Härvid har icke ansetts böra ifrågakomma att fastställa någon gräns för rätten att uppbära barntillägg med hänsyn till barnens antal. Ej heller bör höjningen skäligen begränsas till att avse allenast nyreglerade verk utan gälla såväl befattningshavare vid de oreglerade verken som andra befattningshavare eller pensionärer, vilka jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser äga åtnjuta i dyrtidstilläggen ingående barntillägg enligt ovan angivna grunder.

I detta sammanhang må jämväl påpekas, att enligt dyrtidstilläggsgrunderna barntilläggs sammanlagda belopp icke må för en och samma befattningshavare överskrida det belopp, varmed dyrtidstillägget i övrigt utgår. För att de lägre inkomsttagarna icke skola komma i sämre ställning än de högre i fråga om de förhöjda barntilläggen, bör nämnda maximeringsregel nu slopas. Kostnaderna för de av Kungl. Maj:t föreslagna särskilda lönetilläggen efter barnantal hava beräknats till ett sammanlagt belopp av 6,375,000 kronor. Enligt verkställda beräkningar kunna kostnaderna för den ovan angivna höjningen av dyrtidstilläggen uppskattas till i runt tal 3,800,000 kronor. Riksdagen har ansett, att den besparing, som sålunda vinnas, delvis bör utnyttjas för en höjning av de särskilda för olika löneklasser bestämda tilläggen. Jämlikt Kungl. Maj:ts förslag skulle tillägg till och med 12:e löneklassen i den i 1921 års avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, intagna löneplanen och motsvarande löneklass i övriga löneplaner utgå med 180 kronor och i övrigt med 120 kronor, allt för år räknat. Riksdagen har funnit det förra beloppet böra höjas till 216 kronor och det senare till 132 kronor, motsvarande en kostnad av 2,167,000 kronor. I vissa fall, där en betydande del av avlöningsförmånerna utgår i naturaförmåner, bör dock beloppet undergå skälig reducering. Å ifrågavarande tillägg böra dyrtidstillägg ej utgå.

Kostnaderna för de av riksdagen angivna lönetilläggen hava beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

	Kronor
Andra huvudtiteln .....	255,000
Tredje » .....	40,000
Fjärde » .....	1,620,000
Femte » .....	1,470,000
Sjätte » .....	40,000
Sjunde » .....	900,000
Åttonde » .....	
a) befattningshavare i statens tjänst .....	410,000
b) » vid folkskoleväsendet .....	2,420,000
Nionde huvudtiteln .....	165,000
Tionde » .....	280,000
De affärsdrivande verken .....	7,400,000
	Summa 15,000,000.

Riksdagen vill i anledning av det motionsvis framställda förslaget om provisorisk avlöningsförstärkning för den personal vid statens sinnessjukhus, som avlönas enligt av medicinalstyrelsen fastställd löneplan för extra ordinarie personal vid sinnessjukhusen, framhålla, att frågan om formen för denna personals anställning och om densamma lönevillkor vid flera tillfällen varit föremål för övervägande, särskilt med hänsyn till beskaffenheten av personalens arbetsuppgifter, utan att likväl ännu ha vunnit sin slutliga lösning samt att ifrågavarande befattningshavare hittills icke ansetts böra jämföras med andra extra ordinarie befattningshavare i statens tjänst med nyreglerad lön i fråga om rätt till provisoriskt dyrortstillägg och pensionsrätt. Emellertid förutsätter riksdagen, att befattningshavare, varom här är fråga, liksom andra motsvarande personalgrupper i annan ordning beredas i möjligaste mån likvärdig avlöningsförbättring.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

*dels* medgivit, att provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst och vid folkskoleväsendet må i huvudsak efter av riksdagen angivna grunder under budgetåret 1937/1938 utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

*dels* till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1937/1938 anvisat såsom förslagsanslag

under andra huvudtiteln .....	kronor	255,000
» tredje » .....	»	40,000
» fjärde » .....	»	1,620,000
» femte » .....	»	1,470,000
» sjätte » .....	»	40,000
» sjunde » .....	»	900,000
» åttonde » .....	»	410,000
» nionde » .....	»	165,000
» tionde » .....	»	280,000

*dels* till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare vid folkskoleväsendet för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 2,420,000 kronor;

*dels ock* beslutat, att utgifterna för den provisoriska avlöningsförstärkningen skola bestridas: beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken och statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets utgifter i övrigt bestridas, beträffande befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion och vid vägorganisationen i länen från statens automobilskattemedelsfond, beträffande befattningshavare vid stuteriväsendet från stuteriväsendets fond, beträffande befattningshavare vid försäkringsinspektionen från försäkringsinspektionens fond samt i fråga om andra befattningshavare från de anslag i riksstaten, som äro avsedda för provisorisk avlöningsförstärkning.

Stockholm den 11 juni 1937.

Med undersåtlig vördnad.

---